

Disposisjon

- *Innledning: hva er veiledning?*
- *Profil av veiledningsfeltet*
- *Kunnskapsregimet i norsk veiledningstradisjon*
- *Kritiske merknader til kunnskapsregime*
- *Rolleforståelse i veiledning*
- *Tradisjoner, modeller og tankeretninger*
- *Mesterlære*
- *Forskning om praksisopplæring*
- *Hovedfaser i praktisk veiledning*
- *Veiledning som didaktisk takt*
- *Noen spørsmål til diskusjon*

Hva er veiledning?(1)

- En formalisert, samtalefokusert definisjon
- Veilederens rolleforståelse er betydningsfull
- Veiledningsbegrepet blir påvirket av trender
- Kontekst påvirker veiledningen
- Faginnholdet er betydningsfullt
- Metode og strategi er betydningsfullt

Hva er veiledning?(2)

- En videre samtale- og samarbeidsbasert definisjon
- Formaliserte samtaler om yrkesutøvelse
- Observasjoner av praksislærer/kollega
- Samarbeid om praktiske oppgaver
- «Veiledningslignende samtaler»
- Veiledning bygget på observasjoner
- Modellæring
- Schön og Rogoff

Hva er veiledning?(2)

- Praktiske ferdighetstradisjoner:
 - mesterlære, yrkes- og profesjonsutdannelse, arbeidsliv
- Teoritradisjoner, modeller, tankeretninger:
- Coaching, handling og refleksjon-strategien
- Profesjoners kunnskapsbaser er heterogene
- Nyere trend: livsveiledning

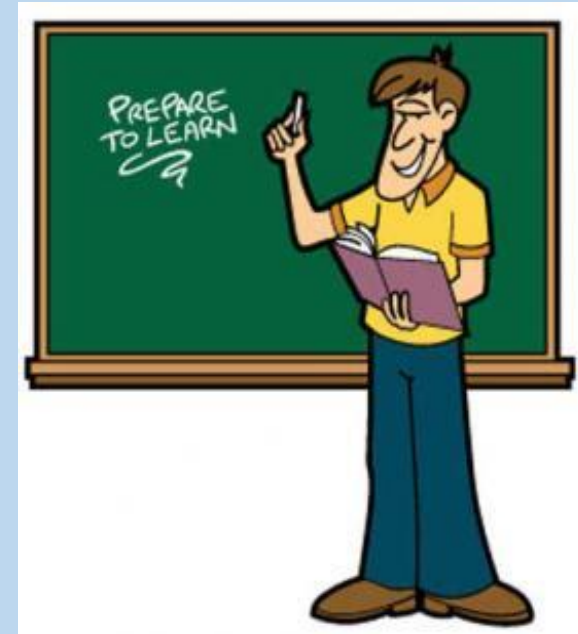
Kunnskap i veiledning(1)

- Kunnskap er en felles, offentlig tradisjon
- Tilegnelse av kunnskap er gjenoppdagelse
- Kunnskapsmengder er avgrenset

Kunnskap i veiledning(2)

- Veiledningstradisjoner inneholder kunnskap fra flere kilder: vitenskapelig kunnskap og erfaringskunnskap
- Veilederen må utforme sin kunnskap på grunnlag av flere kunnskapskilder
- Veilederen må utvikle en personlig preget kunnskap
- Veilederens personlige skjønn er viktigst av alt

Veiledningsekspansjon i vår tid

- Veiledning innenfor institusjoner – og i privatsfæren
- Ny sosial og psykologisk basis for veiledning
- Tidens rastløshet og indre uro åpner for nye hjelpere
- Selvrealiseringskrav og terapeutiske metoder utvider veiledningens dagsorden

Profil av veiledningsfeltet(1)

- Mye litteratur
- Mye «teori»
- Hvert felt sin »teori»?
- Mindre empirisk forskning enn ønskelig

Profil av veiledningsfeltet(2)

- Heterogen, sammensatt kunnskapsbase
- Teori, empiri, erfaringsbasert kunnskap
- Etterlyst: didaktisk realisme i menneskesyn og oppdragelse

Kunnskapsregimet i norsk veiledningstradisjon(1)

- Har dominert norsk veiledningstradisjon fra 1980årene
- Viktig innenfor helsefag, lærerutdanning og sosialfag
- Har dominert utdanning for praksislærere i lærerutdanning
- Mer sammensatt bilde i dag

Kronologi for «handling og refleksjonsstrategien»

- 1980tallet: tre bøker om h-r-strategien blir gitt ut
- 1990tallet: rammeplan for studier/emner i pedagogisk veiledning blir laget i Utdanningsdepartementet
- 1990tallet: h-r-strategien etablerer seg som kunnskapsregime i norsk lærerutdanning
- 2000tallet: større mangfold i faglitteraturen om pedagogisk veiledning

Kunnskapsregimet i norsk veiledningstradisjon (2)

- Kritikk mot praksislærernes styring
- Sluttvurderingens elendighet
- Sterk kameloneffekt i norsk lærerutdannelse?
- Pedagogisk forskning ga ikke kriterier for god undervisning

Kunnskapsregimet i norsk veiledningstradisjon (3)

- Ny autoritet i veiledningsforholdet
- Saksdimensjonen svekkes
- Skepsis til kriterier
- Legitim fagmakt svekkes

Kunnskapsregimet i norsk veiledningstradisjon (3)

- Ny autoritet i veiledningsforholdet
- Saksdimensjonen svekkes
- Skepsis til kriterier
- Legitim fagmakt svekkes

Kunnskapsregimet i norsk veiledningstradisjon (4)

- Pedagogisk forskning var behaviouristisk
- Den reflekterte praktiker entret scenen
- Undervisningsdemonstrasjoner var vanlig
- Modellering er populært
- Refleksiv etterligning

Kunnskapsregim et i norsk veiledningstradi sjon (5)

- Nybegynnerens nye
makt
- Praksisteori/praktisk
yrkesteori

Kunnskapsregimet i norsk veiledningstradisjon (6)

- Av og til vanskelig å få tak i den veilededes praksisteori?

Kritisk kommentar til handling og refleksjonsmodellen

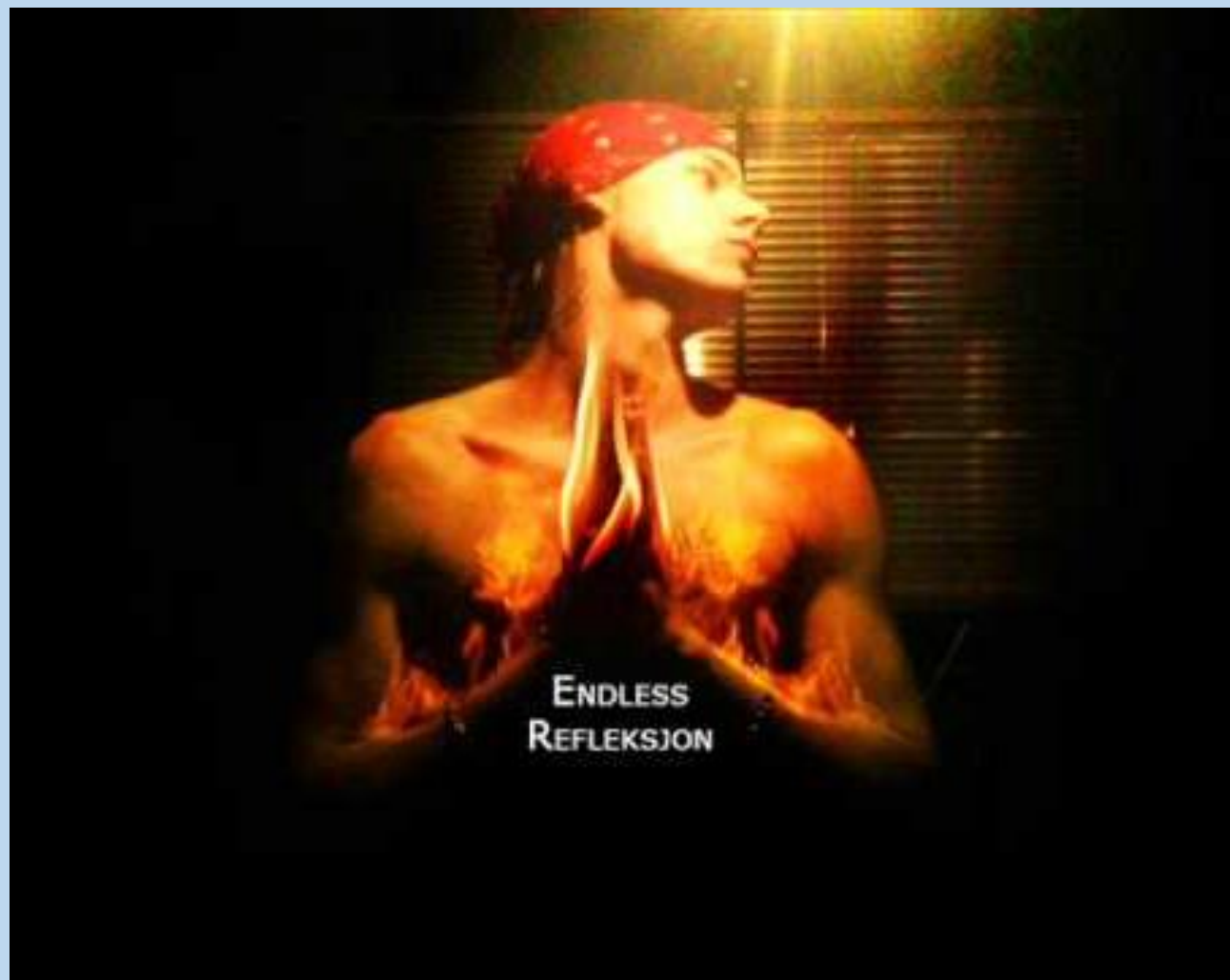
- Svakt empirisk grunnlag
- Modellering etterspurt
- Pedagogisk autoritet ut
- Motvilje mot evaluering

Oppsummerende: kritikk av kunnskapsregimet i norsk veiledningstradisjon (1)

- Svakt grunnlag i empirisk forskning
- Underminering av praksislærerens fagmakt
- Relativisering av kravene til god undervisning
- Nybegynneren blir autoritet

Oppsummerende: kritikk av kunnskapsregimet i norsk veiledningstradisjon (2)

- Snevert veiledningsbegrep
- Ensidig vekt på refleksjon

Rolleforståelse, tradisjon og fornyelse og faser i praktisk veiledning

- Rolleforståelsen avgjør mye i veiledningen
- Hvilke kunnskapskilder vil du bruke?
- Hva kan du lære av tradisjonen?
- Hvordan vil du gripe an veiledningen?

Mesterlærens bidrag

- Kontradiktoriske eller komplementære tradisjoner?
- Troen på å «vise noe»
- Forskjellige tradisjoner i mesterlære

Norsk veiledningsdiskurs: tradisjon og fornyelse

- Lære av historien
- Pedagogikken tapte veiledningen
- Fornyelse av veiledningsteorien

Praktisk veiledning

- Heterogen kunnskapsbase: vitenskapelig kunnskap og erfaringskunnskap
- Viljen til å ta kognitiv risiko
- Troen på innholdets primat
- Udogmatisk holdning til metoder
- Kunnskap, kunnskap, kunnskap

Praktisk veiledning

- Veiledning slik den utføres og oppfattes i en bestemt kontekst
- Praktisk veiledning inneholder normative elementer
- Praktisk veiledning har et varierende forhold til teori om veiledning
- Praktisk veiledning inneholder i varierende grad elementer fra teori
- Veiledere utvikler med tiden sin egen subjektive teori om veiledning
- Praktisk veiledning bryter undertiden sterkt med teori om veiledning

Grunnlag for veiledning

- Kjærlighet til barn
- Mot til grensesetting overfor barn
- Vilje til å ta kognitiv risiko
- Selvstendige praksislærere
- Evnen til skjelne mellom de alvorlige og de mindre alvorlige temaene

Mulige spørsmål å diskutere(1)

- Beskrive praktisk veiledning på en nøktern og realistisk måte
- Lærerutdanning i to faser?
- Hvor stort er behovet for «teori»?
- Gjennomgå studietilbud med henblikk på oppdatering: bredde i begreper og perspektiver, profesjonsorientering og forskningsorientering
- Teorier, begreper og modeller må bli konfrontert med veiledning i hverdagen

Mulige spørsmål å diskutere(2)

- Institusjonsstrategi nødvendig for å styrke veiledning?
- Bruke ressurser til :
 - Lage kunnskapsoversikter over forskning
 - Samle erfaringskunnskap fra praksislærere/barnehagelærere
 - Identifisere problemområder
 - Starte praktisk, empirisk forskning i det små
 - Finne partnere som arbeider godt sammen

Litteraturreferanser

- Skagen, K. (2004): *I veiledningens landskap. Innføring i veiledning og rådgivning*. Oslo:Høyskoleforlaget
- Skagen, K. (red.)(2011): Kunnskap og handling i pedagogisk veiledning. Fagbokforlaget, Bergen.
- Skagen, K. (2012): Neste time. Innføring i grunnskolepedagogikk. Fagbokforlaget:Bergen
- "Coaching - ny livskvalitet eller trøst?" Ss.76-92 i Mary Brekke og Kari Søndena (red)(2009): Veiledningskvalitet. Universitetsforlaget
- "Et tema av yttersta betydelse". Studentlitteratur. Ss. 33-61. I Kroksmark, T. og Åberg, K. (red)(2007): Handedning i pedagogisk arbeid. Studentlitteratur

Litteraturreferanser

- Handal, Gunnar og Per Lauvås: Beyond the chameleon effect. A strategy for counselling with teachers. Pedagogisk forskningsinstitutt, Universitetet i Oslo 1980.
- Handal, Gunnar og Per Lauvås: På egne vilkår. En strategi for veiledning med lærere. Cappelen Akademisk Forlag, Oslo 1983.
- Handal, Gunnar og Per Lauvås: Promoting Reflective Teaching: Supervision in Action. Society for Research into Higher Education, London 1987.
- Lauvås, Per og Gunnar Handal: Veiledning og praktisk yrkesteori. Cappelen Akademisk Forlag, Oslo 1990, 2000, 2014.

Litteraturreferanser

- Skagen, K.:»Hva slags veiledning trenger nyutdannede?». I : Høihilder. E. K. og Olsen, K.R. (red)(2010):Veiledning av nye lærere i skole og barnehage. PEDLEX
- Skagen, K:”Håndverk og teori i norsk veiledningstradisjon”. I: Smith, K. og Ulvik, M.(red)(2010)Veiledning av nye lærere : nasjonale og internasjonale perspektiver. Universitetsforlaget
- Skagen, K:”Teori og praksisopplæring i lærerkvalifisering”. I: Haug, Peder (red)(2010): Kvalifisering til læreryrket. Abstrakt forlag:Oslo
- Skagen, Kaare; Smith, Kari: ”Mentoren som veileder og vurderer”. I: Smith, K. og Ulvik, M. (red)(2010): Veiledning av nye lærere : nasjonale og internasjonale perspektiver. Universitetsforlaget: Oslo
- Skagen, K. og Ryeng, S. (2000): Fagdidaktisk veiledning med kolleger og nyutdannede i skolen: Faglighet - en mulighet eller hindring? I: Kunnskap og handling i pedagogisk veiledning. Fagbokforlaget

Litteraturreferanser

- Hoff Summers, C. og Satel, S. (2010): One Nation Under Theraphy. How the Helping Culture Is Eroding Self-Reliance
- Rogers, Carl. (1969). *Freedom to Learn: A View of What Education Might Become.*
- Torgeir Bue (1973): Pedagogisk veiledning
- Berg, M. E. (2006): Coaching. Å hjelpe ledere og medarbeidere til å lykkes
- Vickers, A. og Bavister, S. (2006): Coaching.